

AZ KERESZTYEN
I G A Z RMK I 124

VITEZEKNEK,

HIRES NAGY

VEZERJE,
GENERALLYA,

A Z A Z

PRÆDIKATIO,

M E L L Y E T

DŰCSÓSSEGES PROTHOMARTYR

SZ. ISTVAN

N A P J A N

Nagy - Szombati Szent Miklos

Püspök Templomában prædikállot,

SZILI ANDRAS,

Scopiai Püspök, Földvári Apátur, Császár,
és Koronás Király Urúk ő Fölsége Tanátza.

Nyomtatott Nagy-Szombatean az ACADEMIAI bötűkkel.
M. DC. LXXIX. *Ejz.tendőben.*

1241.

RM KI.
1241.

M. H. MŰZEUM KÖNYVTÁRA
II. R. oszt. Művelődési Osztó
1934. v. 28

EXCELLENTISSIMO
COMITI
DOMINO, DOMINO

P A M L O

ESZTERHAZI
DE GALANTA,

Perpetuo in Frakno, Sa-
cri Romani Imperij Equiti,
Comitatus Soproniensis

SUPREMO COMITI,
Sacrae Cæsareæ Regiæque Ma-
jestatis Consiliario, cubiculario, & Præfi-
diorum Antemontanorum

SUPREMO GENERALI CAPITANEO,

DOMINO, DOMINO,
ET PATRONO GRATIOSISSIMO.

A 2

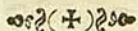
Nihil

Nihil sub Sole novum est, prope omni-
scius dixit Salamon; novum tamen
Nobis illud esse, nemo inficias ibit,
quod ignoravimus; à primordio
Mundi stetit Una, stetit & Altera pars Orbis
consumata: Novus tamen illis Orbis exurrexit,
qui nulli cognitam reppererunt Regionem: re-
novantur antiqua, & quæ diuturnitate temporis
veterata, in oblivionem venerunt, reviviscunt
è fastis, novissima studiosis mentibus occurrunt.
Quid in Terra Egestate antiquius? quid in Cœ-
lo communius Abundantia? & tamen quam
nos inviti novimus Paupertatem, ut novam Su-
peris DEUS invexit Beatitudinem. In sinistra
ejus Divitiæ & Gloria, in dextra Longiturnitas
Vitæ, horum omnium æterna Cœlis affluebat
supperentia, sed Paupertas (novissimus fuit mel-
lissui Doctoris conceptus sermo: in Vigilia
Nativitat:) non inveniebatur in eis, porro in
Terris abundabat, & superabundabat hæc Spe-
cies, & nesciebat Homo pretium ejus: hanc
itaque DEI Filius concupiscens descendit, ut
eam

22(★)250

eam eligat sibi, & nobis quoque sua, æstimatio-
ne faciat pretiosam. Ingeniosa prorsus adinven-
tio! Sed & Ego Novum quid in Terris reperi,
ad cujus spectaculum patefactis Cœlorum ja-
nuis universi Beatorum Spiritus sunt exciti; Lu-
ctam scilicet Herois viderunt, admirati sunt cer-
tamen, victoriam suspexerunt, quasi vero No-
vissima Cœlis hæc evenissent, victoriosum posse
in Terris dari conflictum. Non exciderat qui-
dem ijs commissum olim cum Dracone præli-
um, sed quia sæculorū intercesserat series; No-
vā in Terris delectabat colluctatio, aspectu tan-
to delectabilior, quanto fortior in Homine in-
firmo. Confluxerunt Libertini cum Stephano,
& repressi sunt, suppetias dedit Alexandria, &
confusa est, accurrit Cilicia, & enervata est, ju-
vit Asia, & æmulo palmam dedit Protomarty-
ri, fatigavit Judæos disputatio, & ad Lapidem con-
vertit: Jucundum Cœlo Spectaculum! si non
Hercules contra duos, Stephanus invaluit super
sexcentos, eousque desuper spectantium factus
Angelorum Spectaculum, quo Victor ex arena
Gloriosam triumphi Coronam consequeretur.
Video, inquit, Cœlos apertos; Sinedubio, quia
Regi Gloriæ, fuerunt referati, Oyanti etiam Mi-
liti non debebant occludi. Cujus Ego ut Insi-
gnie

gnia Proprij sanguinis murice conspexi purpurata, GENERALEM omnium Christianorum Militū suspexi merito Primas inter omnes meritum, qui Primus in arenam descendit. Jam vero factus ego ejusdem Encomiastes, ne memoria laberetur, cui convenientius dedicare debui, quam Tibi Tuorum merito militum Antesignano GENERALI COMES EXCELLENTISSIME, qui pro DEI gloria, pro immunitate Fidei, cōservatione Patriæ, avitæ Libertatis protectione, & adversus juratum Christianitatis hostem, & Pacis publicæ Turbatores pari procedens generositate præcellis? Tu certe vitæ & sanguinis Tui prodigus, plures hostium adhuc junior impetus sustinuisti. Papæ Templum DEI orthodoxæ restituisi venerationi, ibidem Eucharistici epuli Dapifer, prope à frementium furia plumbea glande trajectus, nisi alterius morte servare, cœptum iter constans Comes es profecutus. Tu divinam militibus in præsidium induxeras annonam, & à salutis suæ ignaris, ipse etiam in hostiam parabaris. Ardebant infanientium in te faces furiarum, Tu divino zeli Tui extinxisti ardore, bene illius memor adagij: sopiuntur ignibus ignes. Te cum formidine sustinuit Canisa obsidentem, timuit Alba Regalis præliantem

antem, vicinum semper formidavit Ujvarinum, ubique dignus, qui à Cœlitibus spectareris: Tuū scilicet exacuit Sapientia ensē, Causa recti tueretur in adversis animum, fidelitas in Regem facit audacem. Martyrum itaque Tibi offero GENERALEM Protomartyrem Stephanum, sive ut cum eodem dignum evadas Angeli Spectaculum ad honorem, sive ut veritatis protector Stephanoma merearis ad decorem, neque enim coronabitur, nisi qui legitime certaverit. Mea sunt hæc Vota EXCELLENTISSIME DOMINE Tua erit in me Gratia, si qua soles, acceptaveris dignatione.

EXCELLENTISSIME

VESTRÆ DOMINATIONIS

Servitor obsequentissimus

ANDREAS SZILI.

Nem

NEm tudom kedves, édes Halgatóim
ez mai jeles szent Napon, kiuck micsoda
forog közölletek szemei előtt ; Ennéké,
ha két-felé tekéntek, úgy tetszik, hogy az
Föld, és az Eg két magán, magán való Teá-
trumot, az az, két derék, két hallatlan Csuda-néző Helyt
ad előmben.

Szomorú meg-vallom, valóban keserves az Egyik;
de örömmel, vigassággal telyes az Másik : Egyikbő úgy
látom, hogy merő vér-szopó praetükák koholtatnak ; de
az Másodikban győzelemről tanátskoznak : Egyik-
ben az igaz, tökéletes jó szolgának hűvége vétetik ne-
héz, sülyos, kemény proba-küre ; de az Másodikban
meg-júttalmaztatik.

Világosban : Egyikben köveket szórnak az Isten-
telen Sidók Szét ISTVANRA ; de az Másodikban drága U-
niókat, Gyémántokat raknak az fejére : Egyikben ki-
öntik az Artatlannak piros vérét nagy dühösséggel ; de
de az Másodikban meg koronázzák nagy dűcsősséggel.
Holott *positus in medio, quo me vertam, nescio* ; meg-vallom
azt-is, hogy ilyen külömböző, ilyen egymástól távul já-
ró, egymással ellenkező dolgok között melyikre fordít-
csam inkább szemeimet, melyikről elmélkedgyem, és be-
szélgeffek előttetek, majd magam sem tudom. Mert ha
fel-emelem fejemet, és az Egek Teátrumját el-nézéllem,
úgy látom, hogy annak az ő kerek-sarkon járó, kerek-

farkon forgó mesterséges, csudas Szénei, Menyezeti olly fenyés, olly drága nagy kézfűlettel, annyira gazdag pompával vannak fel-ékelítve, hogy nem csak szemeimet, hanem szívemet-is, lelkemet-is magokhoz vonnyák; ha vízfontak alá tekéntek az Földre, más nem fordul előmben, hanem azok a' Gyilkosok, az kik az Emberi kegyességből ki-verkezvén, merő fene-vadakká lóttanak, és egy-felől mint az éhél-haló, bőmbőlő farkasok úgy ordítanak, más-felől mint az dühös ebek, *stridebant dentibus suis*, úgy fenik, úgy csikorgattyák fogokat. Itt látom, hogy a' természet ellen-is, az az, a' tiszta világos, csendes levegő égben-is sűrű, zörgő, csattogó, merő hallatlan, fekete, kü-eső efik; hogy az hideg, kemény földi érczek között-is az igaz Szeretnek tüze ugyan szikrázva lángodozik; hogy a' keszerű epe, az mérgek között-is, az tökéletes kegyességnek kedves, kellemetes nem tudom balsamomjaé, avagy inkább édes méze buzogva ferkédezik. Itt látom, egy-szóval, azt a' kegyetlen harczot, azt a' rettenetes bajt, az melynek az ő szertelen nagy csudájára az mi még ekkoráig soha se nem hallatot, se nem történt vala; még az Egek-is *Calos apertos*, az Egek-is két-felé nyilatkoznak, és az melyben el-efik úgy vagyon egy derék Bajnak, egy derék, hires, erős, Szentelt, nagy Vitéz; de az Vitézségért olly bősűlettel bősűltetik, olly Titulussal tiszteltetik, az melly dűcsőséges Titulusért világ kezdetitől-fogva valóban sokan fáradtanak, valóban sokan harczoltanak, és véreket-is ki öntötték, de soha hozzá nem juthattanak. Kicsoda? nem más, hanem az mint oda-fel kezdem vala jelenteni, ez máj jeles szent napi hires, dűcsőséges Szent ISTVAN; s' micsoda Titulussal tiszteltetik; azzal, a' melyet fel-tótt nagy bölcsen Szent Crisologus *serm*: 154. midőn ekképpen szölli: *Pur-*

puratum

puratum Duxit Exercitum, az az, hogy az Egek Monárkájának külömb-külobb-féle Zászlói alatt vitézkedő, harczoló Hadai között leg-szeb, leg szinellő, leg-tekénteteseb, vérrel festet Sereginek dűcsőséges Szent ISTVAN volt Előttök-járója, Kalauzza, Hadnagya, azzal, az mellyel tisztelet, bősűlli, dicsőíti az földön vitézkedő egész Anyaszent-egyház-is, midőn így szól felőlle: Prothomártyr, az az, hogy az egész meg-dicsőített, és világ végezetig meg-dicsőítendő Szent Bajnokoknak, Mátyroknak nem volt, nem-is lészé soha-is más, hanem egyedűl dűcsőséges Szent ISTVAN Kapitánya, Generálja, Fejedelme.

Nem csak hallomásból tanúlatok, próbálva-is tudgyátok minémű nagy bősűlet legyen Nagy Ur körül forgolódni, Nagy Urnak szolgálni; s' mi léssen tehát az Egek Monárkájának Zászlóját követni, Zászlója alatt vitézkedni? Igaz, hogy minnyájan, valakik a' Szent Háromságnak nevében meg-keresztelkedtünk, azon Zászló alatt vitézkedünk, és nincs olly nap, ollyan óra, szempillantás, az melyben *adversus Principes tenebrarum harum*, a' sötétségnek fejedelmi, az pokolbéli ördögök ellen ne keltsék viaskodnunk. Mind-azon-által sokkal nagyobb bősűletet érdemlenek, az Egekben-is sokkal felségessébb dűcsőségben tartatnak azok, az kik hívsegeket megakarván mutatni, véreket sem szánták Urok mellett kiönteni; az mint hogy erről maga-is édes Üdvözítőnk nagy bizonyosságot tót valaha, midőn így szölli: *Majorem charitatem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis*, az az, hogy nincsen senkinek ez világon, nem-is lehet nagyobb szeretete, mintha azért, az kit szeret, le-téfszi életét.

Melly mondással nem vitatom azt, hogy a' tökéletes, áitatos Lélek nagyobb buzgósággal ne szerethess az

B 2

ő édes

92(4)250

ő édes Urát, Istenét; és következő-képpen azon buzgó szeretettől víszeltetvén, nagyobb nagyobb kinokat ne kívánha, s' koronát-is nagyobbat ne érdemelhesse annál, az ki ugyan valóságosan szenvedet; hanem csak azt mondom, hogy az külső érzékenségekkel tapasztalható cselekedetek között nem volt föhá-is az egész Emberi természetben, nem-is lehet egy tekintetesebb, dicséretebb, híresebb dolog, mintha valaki azért, az kit szeret, ki-önti vérét, szánt-szándékkal le-térszi életét, el annyira, hogy ha az meg-dicsőített Szent Angyaloknak az ő bölög állapattyokhoz férhetne az irigység, bizonytal merem mondani, semmit inkább nekünk nem irigylene, mint azt, hogy ők, a' Christus kedvéért nem szenvedhetnek, és a' szenvedés által arra az dicsőségre nem juthatnak, az melyre juthat az Emberi nemzet. S' ha ilyen nagy méltósággal bírnak, ha még az Angyaloknál-is nagyobb dicsőségben vannak az Isten előtt azok, az kik vérek ki-öntésével pecsétlették hívsegeket; mit mondgyunk tehát immár arról, micsoda felséges, nagy Prærogatívával, minémű fenyés dicsőséggel tündöklök, az Egekben-is, az ki mind azoknak Fő Vezérjek, Kapitányok, Generályok, Fejedelmek volt; az ki nem úgy jútott ehez az Nagy Tiszthez mint az Világnak mostani fen pökő, nagyra vágó, hívságos Fiai; hanem tulajdon maga teste szakadásával, tulajdon maga piros vére ki-öntésével, feje, élete le-tételével szerzette a' dicséretes nagy méltóságot?

Bizony Világ-bíró Sándornak-is nem az volt, azt írja Plutarchus, az ő Glóriája, hogy amaz vitéz, híres, nagy Macedonitól származott, hogy Philippus, az Attya után mint egy *per hereditatem* örökség-képpen jútott az Királyi palczához, vagy koronához; hanem az, hogy maga is fegyvert kötött az oldalára, maga-is fírákot nyomott az fejében, ma-

92(5)250

ben, maga-is sűrű próbákban veszedelmekben forgott, maga-is gyakorta febben esett, hogy vért öntött. Így, így jelentem En, dicsőséges Szent ISTVAN-is Világ eleiben akarván terjeszteni, hogy nem az vak szerencse, hanem Maga volt Mestere az maga nagy Elő-menetelének, mit cselekedet? azt, hogy Maga volt az-is, az ki az Egek Monárkájának a' Christus JESUS-nak fényesen tündöklő zafzlóját fel-emelte leg-elsőbb ez Világon; Maga a' ki az ő Ellenséginek arczal szemek köziben vitte; Maga, egy-szóval, az ki tulajdon piros vérrel elsőben-is meg-festette.

Minek okáért fel-tésem immár czéломat, és a' Szét Léleknek amaz három szavaiból: *Plenus Spiritus sancto, Plenus Fortitudine, Plenus Gratia*, meg-magyarazom az Keresztyén Lelkeknek nagy Példájára melly érdemessen, melly dicséretelesen viselte ezt az Méltóságos nagy Tisztelet dicsőséges Szent ISTVAN-is: azonban kérlek benneket, halgassátok Isteni figyelmetésséggel.

AZ kik az Hadakozó Mártnak iskoláját számos esztendőig követték, és dicsíretelesen tanultanak benne, azt tartják közönséges értelemmel, hogy az Had-visező Kapitányban, Generalban, Fejedelemben, három derék dolog kívántatik szükség, és fő-képpen:

Eggyik, hogy szemes, okos, elmés, Vigyázó légye, az az, hogy idejénkorán meg-tudgya gondolni, még elővel, távulról, nagy meszszéről által tudgya érteni, látni, nem csak külső készületit, erejét, tehetségét, hanem belső titkos mesteriségét, és fortélyát-is az Ellenségnek: Második, hogy az elme, az okosság után, szível, bátorsággal nagyal birjon, az az, hogy ne akkor mufrállya meg-élefitett, vagy fényesen ki-pallérozott fegyveret, ne akkor mutassa magát fivó, rivó, ordító orofzlánnak, rettenetes ifszonyú sárkánknak, midőn még hírét sem

hallotta az Ellenségnek; hanem szükség idején, és akkor is úgy emberkedgyék, személye szerént is úgy forgolódgyék, hogy szemmel látot maga jó példájával az Vitézek szívét is gerjesztesse. biztassa, bátorítsa: Harmadik, hogy dolgaiban szerencsés legyen; mert annélkül szelet fog, de hálával, vizet merit de rostával, árnyékot szorít, de marokkal, az az, haszontalán minden dolga, mindé fáratsága.

Oh melly rendellen, melly dicsiretelesen megfelelt, avagy végben vitte midd ezeket dűcsőséges Szent ISTVÁN-IS! Az Elsőt, mert *Plenus Spiritu sancto*, tellyes lévén Szent Lélekkel; olly szemes, annyira megvilágosított elmével birt, hogy annak soha se csalt nem vethetneek, se pediglen semmi úttal, semminémű mesterséggel meg nem kerithették az ő Ellenségi. Ugyan-is ahoz hasonlító Tanácsot, ahoz hasonló oktató, tanító Mestert, az ki az örök Bölcseségnek igaz, valóságos, természetes Lelke nem mondom, hogy nevezhesse, de csak nem-is képezhet senki-is, kinek az ő Gondviselése alatt; úgy vagyon, incselkedhetik, agyarkodhatik, fondorkodhatik az pokolbéli ördög; hányhattya kelepzcéit, forgathattya hamis csalárd mesterségit, kívül, belől, titkon, nyilván ostromolhattya a Keresztyén igaz Lelket, de nem árthat semmit-is. S' ez a nagy Mester, ez az hadakozó Seregeknek Nagy tanácsos Ura, Nagy Istene lévén, nem ódala körül csak Szent ISTVÁNNAK, mint az világi Tanácsok szoktanak lenni az Fejedelmek mellet, hanem *Plenus, Plenus*, szívében, lelkében; ki tudná már nem mondom elő számlálni; de csak elméjével is megfogni azokat a bölcs tanácsokat, az mellyekkel szüntelen értette, szüntelen tartotta, tanította, vezérlette útét? azért mondgya ő fölöle az Bölcs-is, *Sapient. cap. 7.* hogy *Unus est, & Multiplex*; noha természetiben, és személlében Egy, mert a Szent

Három-

Háromságnak egyik Személye, de elméjére, tanítására, tanására nézve fok-felé-is; mivel ű az, az kiazoknál állatoknál-is körös-környül, alól, fellyül, kívül, belől, (ha szabad a Szent Lélekrül ekképpen szöllani:) fokkal személtében, fokkal vigyázób, az kiket vagy Ezéchiél az Chobár vize mellet; vagy Szent János az Patmos szigetében láttanak volt *receptum*; ű az, az ki egy tekintettel, egy szempillantással, nem többel, által érti, által láttya, nem csak az jelen valókat, hanem az el-múltakat, az jóvendőket is: ű, egy szóval az, az ki fel-födözi, delfszinre világosságra hozza még az homályban el-rejtet, az sötétségben el-temetet titkokat-is; el-annyira, el-annyira, hogy ámbár ne jűjjön nyilván, az az, zászlók megerefszve, dobok meg-ütve, meg-verve, sipok meg-fujva, trombiták harfogva, kopriák néki hajtva, sívalkodva, ri-valkodva, ordítva; ne jűjjön mondom ilyen formán, ilyen nyilván az Ellenség, hanem vegye-elő minden hadi praktikáit, vegye-elő minden álnok, titkos mesterségit, fogáfit, fortélyit; és akár hátul üssön-még ólalkodó, incselkedő-képpen, akár leste vigyen árúltatás-képpen, akár az barátság színe alatt hegyes, mérges, hancsárokat hozzon közföntés-képpen; de soha az ő szemének fényét meg nem bájolhattya, meg nem gátolhattya.

S' ennek a Tanácsát követvén Szent ISTVÁN-IS, hallyátok immár elsőben miképpen ostromlották útét az pokolnak az ő Ministeri, az ördögöknek az ő vitézi; hallyátok az után azt-is, hogy hogy viselte magát, hogy hogy vitézkédet ellenek vízföntak ű-is: Az Elsőrül dűcsőséges Szent Lukás: *Surrexerunt quidam de Synagoga, & submiserunt viros, & commoverunt plebem, & Seniores, & Scribas, & convenientes statuerunt falsos testes*: támadának úgy mond némelleyek az Synagogából, és alattomban férfiakat kül-

92(8)26

kat küldének, és fel-indíták az Kőtséget, fel-indíták az Véneket, és az Irás-tudókat, és őszve futván hamis tanúkat állatának ellene: mintha azt mondaná, hogy nem hármias Sereget csak, mint régenten Szent Jób ellen az Chaldæusok, hanem az egész Sadducæusokat, az egész Cirena, Alexandriahélieket, az egész Asának híres, nevezetes Doctorit, Bölcsseit fel-lazították, fel-vették Szent ISRVAN ellen, és azt költvén nagy hamissan reája, hogy: *hic Homo non cessat loqui*, ez az Ember nem szűnik az Isten, nem szűnik az Templom, Moyses, az Prophéták, és az egész Törvény ellen szólni, mint annyi dardákkal, szigonyokkal, annyi hegyes láncsákkal, fal-törő kosokkal úgy ostromlálták útét.

De Szent ISRVAN-is mint okos, bölcs vigyázó Vitéz mind az Profetákat, s' mind azok irását, az egész Törvényt mint egy Sinorra vévén, az az, valami az el-jöt Messiásról, a' Christus JESUS-ról meg-vala jóvendőlvé, szép rendel meg-magyarázván, meg-fejtvén, minden ellen-vetések-re nagy értelmessén, bölcsen meg-felelvén; nem csak meg-bizonyította nagy fen, és világossán, hogy se az Törvény, se az Isten ellen nem káromkodot, nem vétet semmit-is; hanem annak felette eleibek rakván, hogy űk vóltanak inkább azok az Gyilkosok, az kik az ártatlan vért el-árulták, el-adták, annyira torkokban verte az hamiságot, annyira meg-gátolta, meg-fogta, meg-győzte őket hogy, *non poterant resistere Sapientia, & Spiritui*, csak szájokat sem tudták tátani az bölcsesség, és Lélek ellen, az ki belőle szól vala. Holot vévén ezekben, hogy gyalázatosan belé estének az kelepceében, az csökkentyűben, mit cselekedtenek? azt, hogy más fogáshoz nyúltanak, az Hatalomra tötték kezeket, és nagy dühösséggel reája rohanván, s' az Városból ki-vetvén, kőveket ragadoztanak, hogy

93(9)5

nak, hogy az kinék nyelvekkel nem ártathatnak, az kővekké szívet-is meg-roncsák. De halszontalanul ezt-is, mert az kővek alatt is *Plenus Fortitudine*, meg-műtatta ki vólt dűcsősséges Szent ISRVAN; és noha meg-festette az ő ártatlan piros vére az földet, de csak egy csep könyvet sem ejtet az ő szeme; noha meg-törtetett az ő teteme, de éppen talpon állot az ő erőss reménysége; noha daraboként hullot, szakadot-le az ő teste, és éppen el-fogyot az élete, de változhatatlanul, és egészízen meg-maradot lelkében az ő igaz, buzgó nagy szeretete; el-annyira, el-annyira, hogy az midőn mint amaz temerdek fekete le-fszakadó felhő úgy hullot-is reája az sűrű kű, akkor-is nem azon szorgalmazta az Egeket, hogy menyköveket vagy tüzes láncsákat hánnyanak, szorjanak; nem azon könyörgöt az Felséges Istennek, hogy két-felé nyilatkoztatá mint Core, Datán, Abiron alatt az földet, s' azokkal roncsa, emésztsze, nyelessé-el az Gyilkosokat; hanem inkább azon, hogy ne tulajdonítsa véteknek az dolgot nékik, az mit rajta cselekedtenek, és mint valami, valami kedveffen kellemetessén el-készítettett nyoszolyára (oh halatlan nagy dolog:) le-hajtván az kővekre az fejét, úgy alut-el az Urban nagy csendeffen, nagy édesdeden.

Heliogabalus-is az pogány Császár, talált vólt olly módot, mesterséget az Emberek kinzásában, hogy az kiken boszfűjút akarta tölteni, annyi virágot hányatot, annyi rósát szoratot azoknak fejekre, hogy a' fok virágok sullya, terhe alatt lélegzetet nem vehetvén, kénfzerítéskeppen meg-kellet fuladniok, meg-kellet halniok. Oh gyönyörűséges halál! oh kedves, kellemetes ki-mulás! az gyenge virágok között-is el-lankadni, a' szép rósák alatt-is minden erőtül el-fszakadni, halálra válni; az kedves illatok, kedves szagok között-is lelkét Embernek ki-adni,

C

ki-bo-

• 92 (10) 250 •

ki-bocsátani ! s' ki ne kívánná efféle halállal meg-halni?

Illyen, illyen gyönyörűséges volt, jelentem En, dűcsőséges Sztét ISTVANNAK az ő halála-is az ki a' sűrű, a' zápor kövek alatt-is mint annyi kedves illatozó virágok, rosák, gelfeminok alatt nagy édesdeden, nagy örömet kiadta Lelkét az ő édes Urának Istenének. Dicsekedgyenek tehát ámbátor immár az pogány Nemzetségek, és mondgyák azt Senekával egygüt: *Sapientem si in Phalaridis Tauro peruratur, dicturum: bene est, & ad me nihil pertinet*, az az, a' bölcs Embert ha szintén amaz Phalaris nevű kegyetlen Tyrannusnak az ő tűzes kinzó szerfzámában meg-pöröglik, meg-sütik-is, de ot-is azt mondgya nagy bátran: édes, édes gyönyörűséges, és énnékem nem árthat semmit-is, azt az *opinio* követvén, hogy az Erősség meg-fosztja, ki-vetkezteti minden érzékenységekből az embert, és mint valami érzéktelen tőkévé téven, annyira meg-tompítja; hogy nem hajt semmit-is reája akár az jegek köziben az Lekek alá, akár az égő, sűtő kemenczében vettesék. De úgy olvasom én, hogy ezért, (nem tudom csak hívságos dicsekedésnek nevezzemé, avagy inkább merő esztelenségnek:) nem csak Szent Agoston az igazságnak egyik nagy tanító Mestere, hanem Taurus is, noha pogány volt meg-feddette őket, és azt merte csak a' természetnek vezérléséből-is ellenek mondani Gelliusnál *lib. 12. cap. 5.* hogy *Fortitudo non ea est, quae contra Naturam nititur aut stupore animi, aut immanitate*, az az, hogy az igaz, tőkélletes vitézi Erősség nem abban ál, hogy valaki az kinok között meg-keményedgyék, éppen meg-toppuljon, vagy pedig ellen a' természet ellen szepekedgyék, tufakodgyék. Bizony az egész Világ előtt méltáiban dicsekedhetik Szent ISTVAN-is azzal, hogy ő nékie a' kinzó szerfzámok-is annyira jó izüekké, a' kövek-is; *lapides illi dulces*

• 92 (11) 250 •

dulces fuerunt, annyira édesfekké váltanak mintha ugyan, mintha ugyan valami Confrejt, nád-méz között löttenek volna, meg-hengergetve, forgatva; sőt mintha ugyan: *mel de petra*, édes mézet, *oleumq; de saxo durissimo*, édes olajt szívt, avagy szopot volna az kemény kövekből-is. S' micsoda tőtte valyon illyen édesfekké az köveket nékie? Meg-felel Szent Bernárd, *serm. 16. in Cantica*, s' azt mondgya: *non Stupor, sed Amor*, az az, nem az meg-tompulás, vagy valami meg-átalkodás; hanem az igaz tőkélletes, forró, buzgó, nagy Szeretet, mellyel telyes volt Szent ISTVAN. Nem egy, sok-fele Tellyeséget talállok én ő benne; mert Tellyes volt az elméje bölcseséggel, mellyel, az mint hallatok, az egész Synagógának Doctort, Bölcséit maga egyedül meg-fogta, meg-győzte. Tellyes orczája merő hallatlan nagy fényességgel; mert ollyannak mutatta magát, és ollyannak láttatott lenni, mint az Angyal. Tellyesék fzei mennyei látásokkal, mellyek az föld-ről-is színről színre látták az Egek örömet, a' Christus JESUST. Tellyesek kezei csuda-tételekkel, mert *faciebat prodigia magna*, olly dolgokat vit végben, az mellyekre soha az teremtet erő nem érkezhetet volna. Tellyes egész teste tisztá Szent életének kedvesen illatozó szűzességével; mert az Afzfonyok, az Özvegyek között-is, kiknek az Apostolok rendeléséből gondviselőjek volt, és naporként szűkség-képpen közöttök kellet forgolódni; Iffiuságában-is olly tisztán, és fegyhetetlenül viselte magát, mintha nem-is testből, hanem csupán csak szintén Lélekből állot volna: De mivel nehezebb az nyilván való veszedelmek között meg nem félemleni, az kinok alatt meg nem jaidulni, mint a' testi motskos gyönyörűségeknek ellene mondani; mind ezek között-is Tellyes volt az ő Szíve, igaz tőkélletes, erős buzgó szeretettel: miért?

§§(12)§§

azért, mert nem csak meg nem ijedet, meg nem jaidúlt, vagy hátra nem mászott az Gyilkosok előtt; hanem mint-ha ugyan csak ű reájok lett volna inkább nagyobb, és szorgalmazatossá gondgya; azokat-is mentegette inkább, azokért-is esedeztet, azoknak-is kegyelmet kért az Egekből, az kik útét hohérlották.

De mi szükség efféle fogásokkal az időt töltenünk, holott ha mi nem szöllünk-is, bizony Űdvözítőknek amaz mondása szerént: *lapides clamabunt*, magok meg-szöllálnak, magok meg-vallyák az kövek, mint viselte magát dűcsőséges Szent ISTVAN, és nem egy Város, egy Jerusálem lakosfi, hanem az egész Világ előtt tudományt tésznek arrúl; az mint valaha Iffaiás *Cap. 33.* jövendőlésképpen meg-mondotta vólt, hogy: *Iste in Excelsis habitabit, & munimenta Saxorum sublimitas ejus*, az az, hogy Szent ISTVAN lészzen az, a' ki az egész meg-dicsőített Bajnakok Mátyrok között, leg-nagyob Tisztire, leg-felsőgesséb Méltóságra emeltetik, és az kövek, az kövek Erőssége lészzen az ő Fel-magasztaltatása.

Az kövekről olvasom, azt írja Plinius *Lib. 38. cap. 18.* hogy az Spanyol birodalomban találkozik olly Hely, az az melyben az kövek mind pálma-fa színűek, el-annyira, hogy ha valamellyet közzűllók valaki fel-vészén, és diribről darabra el-ront-is benne; de az darabokon-is kívül, belől rajtok marad, magátúl az természetűl reájok függesztetett igaz pálma-fanak valóságos képe, melly Pálma fa az erőss, vitéz, bátor szivnek, Győzedelemnek példája: *Lapides reperiuntur in Hispania circa Mundam, ubi Caesar Pompejum vivit, idque quoties frangeris.* Nem vizsgálom most azt, hogy hogy lehessen helyes Plinius mondása; csak azt mondom röviden, hogy bizonyára azokra az kövekre-is reájok vólt az Győzedelem példájának, a' pálma-fának ké-

§§(13)§§

nek képe sűtve bélyegezve, az mellyekkel agyon verték Szent ISTVAN, és mindenik elegendő vólt arra, hogy az egész Világ előtt bizonytságot tegyen, az ő hallatlan, csudálatos, győzedelmes, nagy Erősségéről. Vereffé tehát ámbátor az pokolbéli ördög, töreffé rontassa az kövekkel, és a' Sidók által Szent ISTVAN; de el-hiteffé magával, hogy nem jár külömben, hanem a' mint járt vólt Caligula a' Romaikkal. Néki veté Caligula, maga az Császár Romának, azt írja Seneca *Epist. 91.* az tűzet azzal a' lator szándékkal, hogy az hires, szép Vároft, az egész világnak Fejedelme, Királyné Aszfzonyát fel-pörfölvén, fel-égetvén, fűstben bocsátván, maga hamujában el-temetheti vala; de azon lator cselekedeti közbé annyira meg-szomorodot, és szomorúságában úgy el-lankadot, mintha éppen halni vált volna; nem azért úgy-mond Seneca, hogy az Vároft, vagy a' Vároftnak lakosfit szánta volna, hanem azért, hogy már akkor mindgyárt el-gondolta, és mint egy szemeivel által látta: *Meliora surrectura, quā arsiscent*, hogy Roma az égés után nem csak meg-újúl mint amaz Foenix madár, hanem fokkal szeb formán, fokkal nagyobb gazdagsággal, pompával fog fel-épülni, mint az előtt vólt, melly meg-is történt. Így, így látom En, hogy meg-csalatkozot az pokolbéli Sátán-is Szent ISTVANBAN, az kit, azon vólt minden eréjével, tehetségével, hogy éppen el-roncscon, semmivé tegyen; de maga szégyen-vallásával, nagy busulásával későn vette észében, hogy az Lelkének nem árthatván semmit-is; mentül sűrűbben hányatta, szaporábbá szóratta reája az köveket, annyival nagyobb Méltóságot, nagyobb, felségesséb Dűcsőséget szerzet nékie.

De nem csak szemes, okos, elmés, vigyázó, nem csak erőss, vitéz, bátor Fejedelem vólt Szent ISTVAN, hanem, hogy az Harmadik szót-is fel-vegyem: *Plenus Gratia, Sze-*

tia, Szerencsés-is. Nem szóllok én arról a Szerencsérül, mely magában, természetiben vak, világtalan, hamis, csalárd, áthatatlan, melyet az Világ csak nem második Isten gyanánt láttatik imádni; midőn annyit tulajdonit nékie, mint ha ű volna az Oka annak, ha valaki nagy Tiszt-re, nagy Méltóságra emeltetik, s' annak-is, ha vízöntak le-vettetik, gyalázatban esik.

Távul legyen, nem ide való, temérdeki nagy balgataság, sőt átok alá vettetett Istentelenség, csak meg-gondolni-is, hogy az Egeknek Urán, Istenen kívül valakit a Szerencse fel emelhesse, és földhöz is verhesse; valakit az ütközetekben, harczokban győzedelmessé tehesse, és vízöntak meg-is gyalázhasson. Maga, Maga egyedül az Felséges Isten az, az ki egyik kézzel más kézre bocsátta az Királyi pálczákat; az ki egyik fejről le-vérfzi, és másikra térfzi az koronákat; az ki egyik Tartományból fel-költi, lábaira állattya, szárnyaira ülteti, és más Tartományban röpíti az nagy fejű Sajt; az ki fundállya, és el-is rontya az Monárkákat: Maga, egy-szóval, egyedül az, az kinek örökös rendelését fe az Partofok az ő árútatásokkal, se az Erő-szaktévők az ő hatalmaskodásokkal, se az mesterséges Praetrikák az ő fortélyokkal meg nem gátolhatták, fel nem bonhatták: Az kinek valamit parácsol, valamit akár; de az Eg, a' Nap, és Hóld, az Csillagok, a' Tűz, a' Viz, a' Föld, a' Szelek, és az egész teremtet állatok, szavát fogadgyák, és mindenkben nagy engedelmesen szolgálnak.

Ez volt dicsőséges Szent ISTVANNAK az ő temérdeki nagy Szerencséje, ebben helyeztette ű mindē remén-ségét, ehhez folyamodot, ezt hitta segítségül; és el-hittetvén magával, hogy kegyelmessé meg-halgattya, minden ellenségi ellen meg-segíti, győzedelmessé térfzi, nagy lelki ő.

lelki örömmel azt kiáltotta: *Ecce video caelos apertos, & JESUM stantem ad dextris virtutis DEI*, mint-ha azt mondotta volna: Te tudod én Uram, én Istenē, hogy mióta meg-ismértelek, mindenkben hiven szolgáltam tenéked; azért most-is nem az végre, hogy ellenségesimen bősztűt álljak, nem hogy magamnak derék hirt, nevet, kaphassak; hanem inkább, hogy az te bocsúlletedet őltalmazzam, az te Szűt Nevednek dicsősőségét nevellyem, továbbra terjesztsem; noha fegyvertelen, de ezekkel az fegyveresekkel-is, noha csak magán, egyedül vagyok, de ezekkel az Seregekkel-is; noha gyarló, erőtlen, Iffiu, de ezekkel az fene-bestiakkal-is Te éretted vigan meg-harczolok: Te voltál Uram az, az ki engemet a' te Zászlód alá nagy kegyelmessé bé-fogattál; Te az ki az harcznak helyére kihoztál, azért csak tovább is méltóztatsál biztatni, batorítani, (mert, *Stantem, stantem video*) úgy látlak, hogy talpon, hogy készen állasz az segítségre; ha szintén, *si ambulavero in medio umbrae mortis*, az halál árnyékának közepette kényszerítettém-is járnai; de ot-is az te kegyes gondviselefednek szárnyai alatt, *non timebo mala, quoniam tu mecum es*, meg nem ijedek, meg nem felelek, mert velem vagy én velē.

Bezzeg az kik ekképpen vitézkednek, bizonyosfak lehetnek azok a' győzelemben; az kik pediglen csak az magok erejekben biznak, csak az vak szerencsét követik, és tanátslanul belé kapnak az ellenségben, ne csudállyak, ha gyakorta vakot vet az koczka nékiek. Ugyanis amaz kicsiny kutyóka-is feje le-hajtvá, farka, inai, lábai közepiben csapva, nagy szomoruan siva, riva szokot vízfzfa térfni, az ki erőss komondorban, fene nagy szeléndekben belé mert kapni; hasonlóképpen meg-orvosolhatatlan keferűséggel, el-felejtethetlen búval, bánattal kényszerítettnek azok-is nyögni, magokat meg-emészteni, az kik ma-

§§(16)250

kik magok hebehurgya fejeket követvén, magoknál E-rősebbekre fegyvert, kardot mertenek rántani.

Nem de nem így járté, valaha vagy Cajus az Flami-nius, vagy Terentius az Uarro az Romaiaknak maga há-nya-vető hadvezelő Generáljai, az kik kevésre böcsül-vén Hanibálnak az ő erejét, egyik közölők Trafimüd-nál, másik Apuliában Cannánál meg-ütközvén velle, és meg-verettetvén, földhöz verték mind az magok, s' mind az Romai híres Birodalomnak dicsőségét?

Nem így, hogy Hazánkban-is példát támaszszak? amaz Tomorræus nevű (nem tudom Barátnak keresztel-lyemé, mert a' volt az előt. vagy Vitéznek, bizony ezt nem érdemli:) az ki se koronás Fejedelmének, Királynak, se előtte-járó, Szentül meg-őszült nagy Primásának, se az Ország derék Tanácsinak szavokat nem akarván fogadni; néki vitte az Sergius kőlykeinek Fejedelmünkkel együtt leg-színessé, leg-tekéntetesebb részét edes Nemzetünk-nek, és azon Sergius kőlykeivel három, négy óra alatt dühösképpen el-ízaggattatta?

Az kik viszontak oda-fel, fel-emelték szemeket, és az Egekből várták segítségeket, ah melly győzedelmef-sen harcoltanak, melly diadalmaison meg-verték ellen-ségeket! Ki nem olvasta, vagy hallotta közölöttek amaz Nagy Constantinust, az ki mind Liciniuson, s' mind Ma-xentiuson hatalmas nagy győzedelmet vet; de nem kü-lömben, hanem a' Szent Keresztnek, és a' Szent Keresz-ten Függőnek, bizonyos segítségével, az ki a' levegő-Eg-ben egy lovas, fegyveres, kópás vitéz kezében meg-je-lent nékie? Ki nem tudja Theodosiust-is az Iffiú Mo-nárkát, kit egy felől Alamandarus a' Szerencsenek Fejedel-me, más-felől Baravanes, az Persák Királya két hatalmas országos Táborral környül vévén, annyira szorongatta-nak, hogy

§§(17)250

nak, hogy se az egész Nap-keleti Birodalom el nem vet-hette ulla őket, se csak jó tanácsot sem adhatot nékie; de azonban térdre esvén, és az Egekre függéztvén szemeit, ottan mindgyárt elő-állottanak a' Szent Angyalok, és azok-nak munkálkodások által majd száz ezerig az Euphrates vizében rontot benne? De mikor olvastatok, avagy hallottatok hasonlót ahhoz, az mi történt Szent ISTVANNAL? kinek segítségére nem valamely keresztes, dárdás, zász-lós, kópás, fegyveres Lovas vitéz, nem az Angyalok; ha-nem maga a' Mennyei Seregeknek Nagy Ura Istene, ma-ga a' Christus JESUS személye szerént meg-jelent látha-tó-képpen, s' az bátorította ütet?

Hánnyá-fel ámbátor az kinek kedve tartya, forgassa fel az egész Világnak kronikáit, de azt merem mondani, hogy Mását, Mását, az az, olyat az ki az Egek zászlója alatt a' JESUS Nevéért, a' JESUS kedvéért úgy harcolt, olly dicsiretessén, hiressén vitézkedet volna mint Szent ISTVAN, soha fel nem talállya; akarjátoké hallani az okát? azt-is meg-mondom, mert az állot Maga a' feje felet, az ki csak egy tekintetivel-is meg-szokta rendíteni az egész földnek az ő fundamentumját, az biztatta, az tőtte győ-zedelmessé ütet, a' ki csak egy Iffiacskának, egy Sámson-nak az ő kezetskéjével-is földhöz verte valaha az Philis-tæusokat.

Holott ne gödöllyá azért azt valaki, hogy Szent IST-VAN csak álmos szemmel nézte, az az, Maga a' bajviváf-ban nem munkálkodot volna; nem úgy volt az ő dolga, mint Timothæusé, kirül azt költötték régenten az Iri-gyek, hogy az mikor nem gondolkodot, sőt leg-mélyeb álomban nyugodot-is, akkor vetette-meg a' Szerencse az hálót, és derék nagy Vároffokat, erőfs Kü-várat kerít-vén beléje, akkor hódította meg minden munka-nélkül

D

azokat

azokat nékie ; nem így volt mondom, dolga Szent Istvannak, hanem Maga-is, személye fzerént-is jelen volt az harczon, és nem alut, hanem ébren vigyázot, talpon állot, s' ot-is meg-mútatta micsoda, mellyel, minémű szivel birt, midőn mind a'nyi Seregeknek is nem csak ellenek mert állani, hanē Dühőségeket-is magára merete venni.

Az Seregek emlékezete juttattya eszembem: Nevezetessék, mindenkor Híressék voltanak azok az Harczok, a' mellyeket kevesed magokkal számos Seregek ellen vitenek végben a' Vitézek; Így ez volt többi között Cyrufnak leg nagyob dűcsősége, hogy Artaxerxest, Agelilaufnak, hogy Tirapherneft, Miltiadesnek, hogy a' Persákat csak kevesed magokkal győzedelmessen meg-verték. Ez Judáfnak, a' vitéz nagy Machabæusnak, hogy három ezer kardal Antiochusnak országos Hadait Gedeonnak, hogy három század magával az Madiánitáknak száz-húsz ezret, Jonatáfnak az iffiú Fejedelének, hogy csak egy fegyver hordozó szolgájával az egész Philistæusok taborát vagy meg-futamtatták, vagy fel-gázolták, vagy éppen lábíg le-vágták, és semivé tették. Nagy Emberek megvallom, hires Vitézek, Vezérek, Fejedelmek, nem tagadom, de még sem hasonlíthatom őket dűcsőséges Szét Istvan-hoz, miért? azért, mert azoknak mindenikének volt mindenkor valami segítségék, más az hogy, mindenik erőfő fegyverben volt öltözve, és derék tábort kézfűlettel verekedtenek-meg az Ellenséggel; de Szét Istvan minden fegyver, minden pais, minden sífak-nélkül, magán, magán egyedül, csak az jó Istenben, és annak adot hitiben bizván, fen-tartotta az útközet idején-is az Christufnak zászlóját, fen-tartotta a' kövek között-is az ő Hívségét. Ne is említse énnékem itten valaki Horatiust azért, hogy ű-is valaha az Romaiaknak csak Maga tartotta-meg

totta-meg Dűcsőségeket, mindőn az hidon vízfőzra verte Hetruriának a' Vitézeit; mert Szent Istvan nem egy kicsiny tartománynak az ő népét, hanem az egész Sadducæusokat, az egész Cirena, Libia, Alexandriabelieket, az egész Asiának Seregét, az kik a' Christus Híteinek, és az Anya-szent-egyháznak romlására őszve esküdtenek volt, úgy meg-tolta, annyira el-hánta, széleztette, hogy orczájok pirúlva, fejek le sűtve, le hajtva, dulva, fulva ugyan rágták az ajakokat, csikorgatták az fogokat, hogy annyian lévén egy Embertől meg-győzöttetennek.

De mind ezeknél-is sokkal fenőb Ellenségeket látok én még-is, az kiket földhőz vert, lábával meg-tiprot, és diadalmasan meg-győzöt dűcsőséges Szent Istvan; kiket? az Haragnak az ő rendetlen indulatit, a' Boszszuállásnak forró, buzgó hertelenségét, a' Tűrhetetlenségnek sűrű, szapora serkedezését, a' Testnek a' szenvedéstől való irtózását, az Halálnak az ő félelmét; ezek, ezek voltak a' több rendetlen indulatokkal egyűt, azok nem csak a' test kinzó, hanem az Lélek hohérő Ellenségek; ezek azok a' dűhős Gyilkosok, az kik űtet lelkében-is meg-ronthatták, örök veszedelemre, kínra, kárhozatra vonhatták volna; de mindenekre szemessen vigyázván, ezeknek-is idejénkorán eleiket vette, és vagy még serkedezésekben meg-fojtotta, vagy inkább az önnön maga ki-öntöt piros vérenek tengerében annyira el-merítette, sűllyesztette, belé ölte őket, hogy csak egy sem kaphatott lábra közzűlők. Holott talám még azt-is mondhatná valaki énnékem: hallyuk, hogy Szent Istvant Kapitánynak, Generálisnak, valóban hires Fejedelemnek nevezted, de hól vannak a' Vitézi? híszem az hadviselő Generálisnak, az az ő böcsűlleti, ha soká halgatnak tőlle, ha számossan, seregeffen kísérik zászlóját, követik űtet?

Meg-vallom Christusban szerető Halgatóim majd elfelejtettem volna, ha ezemben nem juttattátok volna; s' kinek követték inkább ez Világon minden Nemzetségek, minden Rendbéliék, ha az kegyetlen halállal meg-kellett-is ütköznie, többben az ő zászlóját mint Szent ISTVÁNÉ: vallyon micsoda Kronikákban lehetnek fel írva azok az Nevek, az mellyeket eleibek tehetsünk nem mondom Processusnak, vagy Mártiniánusnak, kik életeknek legjobb fenségéb; de csak Simconnak, Polycarpusnak-is, kik utolsó vénségekben, sőt Celsusnak, és Agapitusnak, kik nyólez, kilencz éftendő, igen fiatalokkorban; vagy továbbá csak egy Agnesnek, egy Ceciliának-is, az kik noha igen gyenge Leánzók, gyenge Szűzek vóltanak, de az utolsó vérszedelmekben amaz híres, nevezetes, tegzes, nyilas, gidás, fegyveres Amazonoknál-is sokkal tekéntetesben forgolódtanak, fokkal dicsiretesben vívelték magokat? Nevezheté inkább az Eg alatt valaki olyan Nemzetet, az ki Szent ISTVANNAK az ő piros, győzedelmes, híres zászlója alá mint valami nevezetes, vitéz Iskolábá nem bocsátotta, küldötte, nem adta volna Fiait, Leányit, szerelmes édes Magzatit? se tűz, se víz, se forró kádak, se meg olvasztot olmok, se vas, se méreg, se csigák, se keresztek, se karók, se kerekék, se párduczok, se tigrisek, se orofzlányok meg nem tartóztathatták őket; hanem mentül többen estenek-el bennük az harczon, annyival nagyob, nagyob szívet vévén, számosan, sűrűbben, sőt hanyat-homlok rohantanak az kinok köziben, és ugyan magok szorgalmazták, az mint most-is Peruban, Chinában, Sinában, Indiában, Japóniában magok sürgetik, unfzollyák az pogányokat, az Tyrannusokat, Hohérokot azon, hogy valamit ki-gondolhatnak, fel-találhatnak, mindeneket el-köveffenek, végben vigyenek rajtok, csa

tok, csak űk a' JESUS kedvéért szenvedheffenek, és véreket ki-önthessék?

S' micsoda hordozta, vagy hordozza vallyon ezeknek az ő szíveket? meg-mondom azt-is: az ki adot Jelt, mostan az Táborokban Parolának nevezik a' Vitézek: s' micsoda Jelt, micsoda Parolat adot ki Szent ISTVÁN? nem valami idegen Istennek, Jupiternek, vagy Apollónak; nem Mártnak, vagy Plutónak az ő neveit, mint régenten az Pogányok; hanem amaz summás, fontos, és bizonyos üdvösséggel telyes négy Igét: *Video Celos, & JESUM*, az az, nyitva látom az Egeket, és a' JESUST, ezek a' Parolák vóltanak az ő elméjekre fel-függesztve, ezek minde-nikének az ő szíve közepire fel-bélyegezve, fel-meczve; ezekben mint valami erőfs meg-járhatatlan, hathatatlan fegyver derékban minnyájan öltözve; ezekkel harczoltanak, és harczolnak most-is minden Ellenségek ellen nyertessén, győzedelmessén.

S ha ennyi Ellenségi, s mind azok ellen-is ilyen diadalmas győzedelmi vóltanak mind Szent ISTVANNAK, s' mind az ő Vitézinek: tekéncsük-meg, kicsoda zászlóját kövefsük mi, hogy hogy víveltük ekkoráig, hogy hogy vífellyük most-is mi magunkat? Szent Agooston ez mai napi szép Prædikációjábá: *Attende Stephanū conservum tuum, homo erat, sicut & tu, ex eadem massa peccati procreatus, de qua & tu, ab eo renatus, à quo & tu, eodem pretio redemptus, quo & tu.* Tekéncs-meg úgy-mond kérlek keresztyén Lélek Szent ISTVÁN a' te szolgálta társodat, ember vólt, a' mint te, azon bűnnek kováfszabúl formáltatott, az melybül te, adtúl születtetett újjonnan, az kitül te, azon árron váltattot-meg, az mellyen te. Oh nagy érdemű, nagy méltóságú, dűcsófséges Szent Protomártyr, vajha én Szent Agooston után többeket-is számlálván efféléket elő, meg-mutat-

☞ (22) ☞

hatnám, hogy nem csak ezekben, hanem szükségesebb dolgokban is hasonló voltál te mi hozzánk, és viszon- tak mi is te hozzád; bezzeg nagy lelkem vizsgálására, nagy lelkem öröme efnék az Ennékem, s' el-hitem, Te- néked is.

De úgy látom, hogy az holott Te ugyan égetted az te bűzö szeretetednek tűzével a' Gyilkosokat, és úgy égetted hogy azon szeretetednek lángját minden dűhőf- ségeknek árjával sem tudták meg-óltani; ottan a' mi szi- vünknek kicsiny izikrája, ha csak valamely éretlen, gon- dolatlan szónak cseppetskéje reája cseppenik is, mind- gyárt meg-aluszik: az holott Te az Anyaszent-egyháznak nagy Fejedelme mint valami gyalázatos, czégéres, hires Lator a' Városból ki-vettetvén, leg-kiseb érzékenységet sem mutatál, sőt csak vállot sem vonítottál; ottan mi minden ocsmányságoknak hajléki, fészkei, mint valami fel-pöffedet férgek, nagy göggel merő Isten gyanánt akar- juk magunkat imádatni: az holott Te ártatlan Szent Istiá életednek leg-kedvessebben virágzó, illatozó korá- ban az halálnak éles, kegyetlen kaszája alá vettettél; ot- tan mi semmit nagyobb szorgalmatossággal nem keresünk hanem hogy a' bűdös testnek kedvét találhassuk, torkát, hasát tölthessük: az holott Te mint a' szelid bárány min- den mocczanás nélkül, csendessen ki-adván lelkedet, azo- kat is mentetted, azokért is könyörgöttél, az kik meg- köveztenek tégedet; ottan mi mintha nem Emberek, ha- nem vagy Vipérak fajzati, vagy a' Basiliscusok, Sárkányok kőlykei volnánk, ha kedvünk ellen csak meg-éréntenek- is bennünket, de midgyárt mérget, epét okádunk, meny- köveket szorunk, tüzeket hányunk, és mint a' dűhős ebek, a' dűhős ebek ugyan rájuk mind addiglan ajakin- kat, magunkat, miglen Felebarátunknak nem árthatunk.

Ah nem

☞ (23) ☞

Ah nem így, nem Christusban szerető, édes, kedves Hal- gatóim, mi használ hogy a' Szenteket dicsérjük, ha mi az ő életektől megszűz járunk; az Prædikációkat halgattuk, ha az mit tanultuk, soha követni nem akarjuk? Nékünk- is, nekünk is fel-vannak nyitva az Egeknek kapui, né- künk is el-vannak készítve a' Menyországnak drága Ko- ronái; de bizonyosítanak legyünk abban, hogy ha csak eze- ket cselekezzük, hogy ha a' testen világon, az ördögön győzedelmet nem veszünk, éltünket meg nem jób- bítottuk; soha dűcsőséges Szent ISTVANNAL az

Egek örömét, a' Christus JESU ST nem láthattuk, és Koronáinkat is más veszti-el előttünk, melytől óltal- mazzon minnyájunkat az Atya, Fiú, Szent Lé- lek, Amen.

